

Wilke vindt testbedrijf en onmisbaar

Holsteinpioneer Gustav Wilke: 'We hebben achteraf gezien veel geluk gehad met Pabst Ideal'

Het is veertig jaar geleden dat de eerste belangrijke Holsteinstier

Pabst Ideal voet aan wal zette in Europa. Gustav Wilke redde hem

van het slagersmes en zette het Duitse Osnabrück op de

internationale fokkerijkaart dankzij de vroege Holsteininzet.

opgebouwd. Koeien met van die mooi gewelfde ribben, ruime skeletten en volle uiers. Prachtig. Dat was wel even wat anders dan onze Duitse zwartbonten.' Een drie jaar jonge stier met de naam Pabst Ideal deed er dekdienst. 'Dat was een stier met een enorme uitstraling en een geweldige moeder.' Wilke veert op wanneer hij haar beschrijft. 'Ik zie haar nog staan, Pabst Leader Margaret, wat een excellent skelet, wat een rasmelkkoe.' Haar Wis Capteinzoon Pabst Ideal had bovendien een gunstige zwarte haarkleur en niet zo'n slungelige, extreem typische uitstraling als destijds Pawnee Farm Arlinda Chief kon doorgeven. Nee, Pabst Ideal zou een mooie stier zijn om als bruggenbouwer te fungeren in Duitsland.

De kleine Duitse KI-organisatie Osnabrücker Herdbuch Genossenschaft (OHG) speelde in de jaren zestig met 30.000 stamboekkoeien nauwelijks een rol in de mondiale veefokkerij. Totdat Gustav Wilke zich mengde in de organisatie en zich hardmaakte voor de inzet van Holsteingenen. 'We hadden geen naam hoog te houden zoals de Oost-Friezen in Noord-Duitsland of de fokkerij-organisaties in Noord-Holland met hun FH-vee. Ik had zelf Holsteinkoeien in Amerika gemolken, ik wist dat er daarmee kansen lagen voor onze boeren in Osnabrück.' Gustav Wilke, 72 jaar inmiddels en vooral bekend als doctor Wilke, glimlacht wanneer hij zich realiseert dat het exact veertig jaar geleden is dat een van de eerste belangrijke Holsteinstieren, Pabst Ideal, voet aan wal zette in Europa. Wilke was er nauw bij betrokken en eenmaal op zijn praatstoel in zijn huisje in Melle verhaalt hij er graag over.

Slagersmes

De als boerenzoon geboren Wilke ging voor zijn promotieonderzoek aan de universiteit in Göttingen in de jaren 1953 tot 1956 de boer op. Met een speciale melkmachine bracht hij de melktijd en de verdeling van de melk in de uierkwartieren in kaart. Voor een deel werkte hij daarbij nauw samen met Rommert Politiek die het onderzoek in Nederland vervolgde. Wilke week voor zijn vervolgonderzoek uit naar de VS, naar de universiteit van Wisconsin in Madison. 'De zwartbonte stiermoeders die ik in Duitsland had beproefd, produceerden gemiddeld 15 kilogram melk. In Wisconsin was de melkemer bij de gewone veehouder met 25 kilo per dag een stuk voller.' Terug in Duitsland kreeg Wilke na het afsluiten van zijn studie in 1962 een halve

baan bij het stamboek van Osnabrück. De andere helft vulde hij in bij het KI-station van Osnabrück. In 1964 kreeg Wilke een uitnodiging van dr. Gunther Rath van het grote KI-station RPN in Hannover om hem en enkele voorraanstaanden rond te leiden in Wisconsin. Rath had van de melkdrang van de Holsteinkoeien gehoord en wilde dat wel eens met eigen ogen zien. 'Ik bracht de bezoekers naar het bedrijf Pabst Farms, een van de meest bekende fokkers destijds', verhaalt Wilke. 'Daar was met Burkebloedlijnen een prachtige veestapel

Rath was allang overstag en met de hulp van Wilke waren de andere reisgenoten uiteindelijk te overtuigen. Voor 7000 dollar, een flink bedrag dat nu omgerekend ongeveer 15.000 euro zou zijn, werd de jonge stier op de boot gezet. Eenmaal in de haven van Hamburg dreigde echter het slagersmes. De douane liet alleen dieren

den, het was eigenlijk gewoon een proefstier.' Maar Pabst Ideal gaf prachtige en vooral productieve koeien waardoor de interesse in Holsteingenen toenam. Wilke had als dank voor het inschrijven in het stamboek gratis sperma van Pabst Ideal gehad en importeerde na zijn bezoek aan Wisconsin in 1964 mondjesmaat het eer-

Iedereen kan een beste stier vinden, maar het vinden van de beste stiermoeder, dat is veel moeilijker

toe die bij het stamboek waren ingeschreven, maar geen stamboek wilde de vingers branden door vreemd bloed toe te laten en zich de woede op de hals te halen van de andere KI-stations. Wilke wist raad en na overleg met zijn toenmalige chef werd Pabst Ideal ingeschreven in het stamboek van Osnabrück. Rath kon de stier vanaf dat moment inzetten.

Indrukwekkende Stern

Achteraf gezien had Rath veel geluk met Pabst Ideal, denkt Wilke. 'Het was immers een stier waar niets van bekend was. Voor hetzelfde geld was het niks gewor-

ste Holsteinsperma. In 1968 zette hij de eerste vier proefstieren Horst, Hajo, Held en Stern in. Met het tonen van een indrukwekkende groep van Stern tijdens de nationale show in 1972 ging het roer in Osnabrück definitief om. In 1971 werd 52 procent van de koeien in Osnabrück geïnsemineerd met Holsteinsperma, in 1973 steeg dit naar 75 procent en in 1977 was het opgelopen naar 99 procent. De vroege Holsteinisering was een feit. Vanuit heel Europa kwamen fokkers naar Osnabrück om de Holsteinkoeien van doctor Wilke te zien. Boyen de Boer uit Stiens, Yde Hellings uit Hoogwoud en 'die boer die later in de politiek ging, Pieter ter Veer', Wilke rekent ze tot zijn eerste Nederlandse klanten. Wilke was vooral verveerd met het bezoek van de broers Kees en Arie Ruyter uit Oosterblokker. 'Zij waren toch de bekendste fokkers van Europa. Heldere jongens, vooruitdenkend', herinnert Wilke zich en zijn blik dwaalt dromerig af naar zijn tuin alsof hij ze nog voor zich ziet. 'Ze kochten al vroeg sperma van Stern. Ik heb later gelezen dat ze met een Sterndochter de eerste HF-kampioenskoe hadden in Nederland.' Wilke en de zijnen sponnen garen van de vroege inzet van Holsteingenen. Ze gingen samenwerkingsverbanden aan met Nederlandse KI-organisaties om samen stieren te testen en te vermarkten. Moni-

tor, Cantor, Chester, Seekönig en Adler mogen daardoor tot de Holsteinpioniers in Nederland gerekend worden.

In 1974 organiseerde Wilke de eerste Osnabrücker Schwarzbunttage, een keuring met een eliteveiling die al snel een begrip werd. De introductie van een maandelijks veiling voor afgekalfde Holsteinvaarzen werd vervolgens een van de succesvolle uitgewerkte ideeën.

Wilke kreeg ook veel kritiek. 'We maakten vooral in de eerste jaren veel vijanden.' Hij herinnert zich de publiekelijke uitspraak: 'Wat Wilkes voorganger, Karl Niederberger, in dertig jaar aan fokkerij heeft opgebouwd breekt Wilke in drie jaar weer af.' Wilke kreeg echter het gelijk aan zijn zijde maar wuift alle complimenten daarvoor weg. 'Ik had een team jonge mensen om me heen, samen hebben we het gemaakt.'

Eerste nucleusbedrijf

Wilke startte vervolgens als een van de eersten in Europa in 1987 met een nucleusprogramma, het onder gelijke omstandigheden uittesten van koeien om de beste stiermoeder te vinden. Wilke beschermt het nog altijd. 'Iedereen kan een beste stier vinden, maar het vinden van de beste stiermoeder is veel moeilijker. We wisten met een teststal de invloed van de boer, het bedrijf en het milieu uit te sluiten.' Dat een testbedrijf kostbaar is en de resultaten tegenwoordig ter discussie staan, is Wilke niet ontgaan. 'Het is geen goedkoop systeem, maar de resultaten zijn er wel naar.' Iets feller vervolgt hij: 'De beste stieren van OHG van dit moment, Dorado, Ramos en Lancelot, komen wel uit de topkoeien van het teststation.'

In 1991 deed Wilke een stapje terug om vervolgens nog drie jaar op te treden als adviseur. 'Je merkt dat je de kennis verliest. Dan moet je stoppen.' In 1994 nam hij afscheid. Helemaal de boerenstand verlaten kan de fokkerijkenner nog steeds niet. Samen met zijn dochter organiseert Wilke vier keer per jaar agrarische studiereizen naar Wisconsin waar hij als gids fungeert. Wat Wilke het mooiste vond van zijn loopbaan? Hij blijft het antwoord schuldig, al kan hij het niet nalaten even te wijzen naar de oorkonde aan de muur die hij kreeg tijdens de World Dairy Expo in Madison in 1983. 'International person of the year' staat er met sierlijke letters op geschreven. Daarmee lijkt in de breedste zin van het woord niets gelogen.

Jaap van der Knaap